



## The Effect of Creative Drama Activities Set Up With Child Literature Texts on Speaking Skills \*

Murtaza AYKAÇ\*\*

Ayşe ÇAKIR İLHAN\*\*\*

**ABSTRACT.**This study aimed to demonstrate the effect of creative drama activities Set Up With Child Literature Texts on Speaking Skills. The research was developed with mixed model which consist of qualitative and quantitative methods. The study was conducted with 44 students; 20 of whom from experimental group and 24 from control group. Quantitative data includes measurement tools which are “Speaking skill rating key” and “Composition (Writing expression) Assessment”. The data collected was analysed by using SPSS program. On the other hand, the qualitative data was obtained from the interviews conducted with students and the teacher. Qualitative data for interview schedule was analyzed by content analysis method. Based on the analysis of data, it was observed that the creative drama activities set up with child literature texts applied in experimental group increased the students’ writing and speaking skills significantly compared to the activities based on teacher guide and students lesson and study books applied in control group. Besides, the data obtained from the interviews conducted with the teacher and students support the findings. In the light of the results obtained from the study, Turkish teaching should be shifted from a teaching based on the elementary course books to an efficient teaching method like creative drama with child literature texts.

**Key Words:** Turkish Teaching, Creative Drama, Child Literature.

\* This study was adopted from the doctoral thesis names as “The Effect of Creative Drama Activities on Children’s Narration Skills Set up With Child Literature Texts in Turkish Teaching”

\*\* Assist Prof., Niğde University Education of Faculty, Niğde, Turkey. E-mail: murtazaaykac@gmail.com

\*\*\* Prof. Dr., Ankara University Educational Sciences Faculty, Ankara, Turkey.  
E-mail: Ayse.C.Ilhan@education.ankara.edu.tr

## SUMMARY

**Purpose and Significance:** Is there any meaningful difference between the point average of narrative abilities of the group on which creative drama activities designed through texts of children's literature and the point average of the narrative abilities of the control group in terms of teaching Turkish. The below-mentioned hypotheses are presented in order to find the answer to this question.

Hypothesis 1: Is there any meaningful difference in favor of the experimental group considering the point averages of narrative abilities of the group on which creative drama activities designed through texts of children's literature in teaching Turkish and the point average of the narrative abilities of the control group on which the activities based on teachers' guide book, students' book and practice book are applied?

Hypothesis 2: Creative drama activities designed through children's literature texts in teaching Turkish has a positive effect on emotions and thinking of students.

Hypothesis 3: Creative drama activities designed through children's literature texts in teaching Turkish has a positive effect on emotions and thinking of classroom teachers.

This study is the first experimental application based on using both children's literature texts (novels, stories, poems) and creative drama activities in order to develop the narrative (speaking and writing) abilities of students.

**Method:** This study is run through utilizing the "mixed research method" which is a real mix of qualitative and quantitative methods in collection, analyses and evaluation of the data. In terms of quantitative dimension of the study, we have used pretest-posttest design model with control groups that is one of the true experimental models. In the qualitative dimension of the study, we have used the interviewing method.

**Results:** Hypothesis 1: There is a meaningful difference in favor of the experimental group considering the point averages of narrative abilities of the group on which creative drama activities designed through texts of children's literature in teaching Turkish and the point average of the narrative abilities of the control group on which the activities based on teachers' guide book, students' book and practice book are applied.

Hypothesis 2: Creative drama activities designed through children's literature texts in teaching Turkish has a positive effect on emotions and thinking of students.

Hypothesis 3: Creative drama activities designed through children's literature texts in teaching Turkish has a positive effect on emotions and thinking of classroom teachers.

**Discussion and Conclusions:** In order to find answer to the sub problems of the study, we firstly obtained averages of pretest, posttest and achievement points of the experimental and control groups. The averages of pretest points and achievement points are compared for any difference.

While comparing the pretest and posttest points of groups (intragroup) we have used the t-test for dependent groups (paired) whereas while comparing the experimental and control groups we have used t-test for independent groups (unpaired).

The proposals mentioned below can be obtained from the results of this study.

1. Teaching Turkish Language may be performed by using effective teaching methods such as creative drama techniques along with children's literature texts; by freeing it from the dependence on primary school course books.

2. The activities placed in Curriculum of Turkish Language Teaching, Teachers' Guide Book, Students' Book and the Practice Book must be revised, and the applicability level of creative drama technique must be increased.





## Çocuk Edebiyatı Metinleriyle Kurgulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Konuşma Becerilerine Etkisi\*

Murtaza AYKAÇ\*\*

Ayşe ÇAKIR İLHAN\*\*\*

**ÖZ.** Bu araştırma, Türkçe öğretiminde, çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin konuşma becerilerine etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden oluşan karma model ile yapılandırılmıştır. Çalışma, deney grubunda 18, kontrol grubunda 22 öğrenci olmak üzere toplam 44 öğrenci ile yürütülmüştür. Nicel verilere, “Konuşma Becerisi Puanlama Anahtarı” ölçme aracı ile ulaşılmıştır. Elde edilen nicel veriler SPSS programında çözümlenmiştir. Diğer taraftan, nitel veriler öğrenciler ve öğretmen ile yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Görüşme formu ile ortaya çıkan nitel veriler, içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre, deney grubunda uygulanan çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin, kontrol grubunda uygulanan öğretmen kılavuz, öğrenci ders ve çalışma kitaplarına dayalı etkinliklere göre öğrencilerin konuşma becerilerini istatistiksel olarak anlamlı derecede artırdığı görülmüştür.

**Anahtar Sözcükler:** Türkçe Öğretimi, Yaratıcı Drama, Çocuk Edebiyatı, Konuşma Becerisi

\* Bu çalışma “Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Metinleriyle Kurgulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Anlatma Becerilerine Etkisi” adlı doktora tez çalışmasının bir bölümünden özetlenerek hazırlanmıştır.

\*\* Yrd. Doç. Dr., Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Niğde, Türkiye. E-mail: murtazaaykac@gmail.com

\*\*\* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Fakültesi Ankara, Türkiye.  
E-mail: Ayse.C.Ilhan@education.ankara.edu.tr

## GİRİŞ

Bir toplumun kültürel ve toplumsal gelişiminin sağlıklı ve düzenli bir biçimde ilerlemesi, küçük yaştan itibaren verilecek eğitimle doğrudan ilgilidir. Çocuğun doğumu ile başlayan dil öğrenme süreci, okula kadar plansız bir biçimde çocuğun ailesi ve çevresi ile girdiği iletişim sonucunda, dinleme ve öykünme yoluyla gerçekleşir. Bu süreç okulla birlikte daha planlı ve programlı bir biçimde devam eder.

İlköğretim evresine gelen çocuk, ilk kez planlı, programlı, amaçlı ve bilinçli, destekli bir öğretim sürecine girmektedir. İlköğretim, bireylere karşılaşacakları sorunları çözmeye, toplumsal değerlere uyum sağlamada, toplum kurallarına uymak için temel yeterlikleri kazandırmada, bireyin yetişkin yaşamında alacağı görevlere hazırlanmasında ve üst eğitim basamaklarında kazanılması amaçlanan bilgi ve becerilerin temelini oluşturmada önemli bir işleve sahiptir (Yaşar ve diğ., 2000: 453). İlköğretime yeni başlayan çocuğun, kendini ifade etmesi ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde Türkçe dersinin önemli bir yeri vardır.

İlköğretim süreciyle başlayan Türkçe öğretiminin temel sorumluluğu; anlama ve anlatma becerileri gelişmiş, yaratıcı düşünme becerileri edinmiş, duyarlı bireyler yetiştirmek olmalıdır. Öğrencilerin Türkçeyi doğru olarak bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık haline getirmesini sağlamak, Türkçe öğretiminin amaçları arasında yer almaktadır. Belirtilen amaçlara ulaşabilmek için, Türkçe öğretiminin ezber dersi olmaktan çıkarılarak uygulama dersine dönüştürülmesi gerekir. Öğrencilerin Türkçenin yapısını, kurallarını sezmeleri, duygu ve düşüncelerini açıklamaları için uygun ortamlar yaratılmalıdır. Öğrencilerin düzeyine uygun sanatsal niteliği olan metinleri okumaya, duygu ve düşüncelerini yazıyla ya da sözle ifade etmelerini sağlamak, Türkçe dersinin amaca ulaşmasını sağlayan etkili bir yöntem olacaktır (Sever, 2007: 18). Bireyin, bilişsel, duyuşsal ve devinşsel özelliklerini bütünsel olarak ele alıp çok yönlü bir bakış açısı kazandırmayı amaçlayan Türkçe dersi, tüm duyuların eğitimini sağlamaktadır.

Dilin bir beceri olduğu, becerilerin de yaparak-yaşayarak öğrenildiği gerçeği unutulmamalıdır. Anadili derslerinde öğrenciler etkin olmalıdırlar. Öğrenciler, okumalı, konuşmalı, yazmalı, incelemeli, not almalı ve öğrenip uygulamalıdırlar (Gögüş, 1978: 10). Ana dili öğretiminde ve kişilerarası iletişimde büyük bir öneme sahip olan konuşma becerisi iletişimin de temelini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin, öğrenimlerinde ve günlük yaşamlarındaki başarısı anadilini ustalıkla kullanmaya bağlıdır. Düşünceleri, duyguları, tasarıları, istekleri doğru aktarabilmek geniş bir söz dağarcığına ve dil birikimine sahip olmayı gerektirir. Bu beceriyi kazanamamış bireylerin çevresiyle gerçek

anlamda bir iletişim kurması olanaksızdır (Adalı, 2009: 9). Çocukların duygu, düşünce ve isteklerini eksiksiz ifade edebilmeleri anlatma becerilerini ve sözcük dağarcıklarını geliştirebilmelerine bağlıdır. Öğrenme-öğretme süreçlerinde geliştirilen tüm etkinlikler birer iletişim etkinliğidir. Çocukların sosyal, kültürel, toplumsal değerleri kazanmaları ve kendilerini ifade edebilmelerinde dili etkin olarak kullanmaya ihtiyaçları vardır.

Kendi dilinde hedeflenen biçimde konuşamayan, yazamayan bir bireyin diğer derslerde güçlükler yaşamaması kaçınılmazdır. Birey kendi dilinde yetkinliğe ulaştıkça, düşünen, üreten, tartışan, sorgulayan, problem çözen ve karar veren bir kişiliğe sahip olabilecektir. Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisinin etkin bir anlayışla geliştirilmesi öğrencilerin bilgi çağına uygun özellikler taşımasını sağlayacaktır (Güneyli, 2007: 2). Konuşma becerisi gelişmiş bireyler, çevrelerindeki insanlarla sağlıklı bir iletişim kurabilecek ve yaşamında olumlu değişiklikler meydana getirebilecektir.

Türkçe öğretim programında; "konuşma alanında öğrencilere kazandırılacak temel becerilerin başında dilin doğru ve akıcı kullanımı gelmektedir. Planlı, doğru ve akıcı konuşma becerisinin temelinde etkin dinleme, doğru boğumlama ile vurgu ve tonlamalar yer almaktadır (MEB, 2004: 15).

Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmanın sözlü ve yazılı olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Birey bazen konuşma, bazen yazma, bazen de her iki alanı kullanarak hayatını devam ettirecektir. Türkçe programında kazandırılmak istenen bir diğer temel beceri de iletişim kurmadır. Konuşma becerisinin, günlük hayatta iletişim kurma ve diğer insanlarla anlaşma bakımından çok önemli bir yeri bulunmaktadır. İnsanın çevresindeki diğer insanlarla anlaşabilmesinde en büyük payı, sözlü iletişim oluşturmaktadır. Konuşma da diğer dil becerileri gibi eğitim yoluyla geliştirilebilir. Temel eğitim döneminde sağlıklı bir konuşma eğitimi almayan bireylerin ileriki yaşlarda bu becerilerinin gelişmesi de zorlaşmaktadır. Konuşma eğitiminin asıl amacı, bireyin hazırlıklı veya hazırlıksız bir kişi veya topluluk karşısında duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesini sağlamaktır (Temizyürek, 2007: 120). Konuşma, bireyin kendini ifade etmesi açısından çok önemlidir. Bu yüzden Türkçe öğretiminde önemli bir yer tutmaktadır.

Konuşma, duygu, düşünce, tasarım ve isteklerin sözle bildirilmesidir. İlköğretimden başlayarak öğrencilere görüp izlediklerini, duygu, düşünce ve tasarladıklarını sözle doğru, amacına uygun olarak anlatma becerisini kazandırma, Türkçe öğretiminin sorumlulukları arasındadır (Sever, 2004: 22). Konuşma becerisi, öğrencilerin okul yaşamlarındaki öğrenmelerinde ve duygu düşüncelerini doğru bir biçimde ifade etmelerinde önemli bir yere sahiptir.

İnsanlar arasındaki en önemli iletişim yollarından birisi olan konuşma becerisi, sözel paylaşım gereksinimini gidermesi bakımından yaşamsal değer taşımaktadır. Konuşma becerisiyle duygu ve düşünceler aktarılmakta; bilgi, deneyim ve yaşantılar paylaşılmaktadır (Yıldız, 2003: 64). İnsanı diğer canlılardan ayıran özelliklerin en önemlisi, düşünmesi ve düşündüklerini sözlü olarak ifade etmesidir.

Konuşma, zihinde başlayan ve düşüncelerin sesle ifade edilmesiyle tamamlanan bir süreç olduğu için, yaptırılacak konuşma çalışmalarında öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirecek etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Ayrıca konuşma becerisi de diğer becerilerde olduğu gibi yaparak ve yaşayarak geliştirilecek bir beceridir. Bu becerinin geliştirilmesi için öğrencilerin farklı konularda kendilerini ifade edebilecekleri ve sürece etkin olarak katılacakları konuşma çalışmaları yaptırılmalıdır. Ayrıca yaptırılacak olan bu çalışmalarda da konuşma becerisinin tüm yönlerine ilişkin etkinliklere yer verilmelidir (Erdoğan, 2010: 32).

Konuşma becerisi, öğrencilerin Türkçenin zengin söz varlığından yararlanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, toplumsal ilişkilerde karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri, çevreleriyle iletişim kurup işbirliği yapmaları ve ortak karar vermeleri açısından önemlidir (MEB, 2006: 6). Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirebilmek için kendilerini rahatça ifade edebilecekleri eğitim ortamları hazırlanmalıdır. Bununla birlikte öğrencilerde konuşma isteği uyandırılmalıdır. Konuşma becerisiyle ilgili öğrencilere kazandırılacak temel becerilerin başında dili doğru ve akıcı kullanmak gelmektedir (MEB, 2009: 15). Çocuklara verilecek yaratıcı bir eğitim süreci ve çocuk edebiyatı metinleri, çocukların bağımsız düşünebilmesinde, demokratik, hoşgörülü, yaratıcı bireyler olarak yetişmelerinde ve toplumsal bir kimlik kazanmalarında önemli bir işlev üstlenmektedir.

Çocuk edebiyatı metinleri, çocuğa okumayı, araştırmayı, sağlıklı yaşamayı öğretir. Duygusal yönden ruhunu diri tutar. Yaratıcı gücünü artırır. Çocuğun anadilini geliştirmesinde, belleğini zenginleştirmesinde de çok etkin rol oynamaktadır (Kaplan, 2000: 552). Çocuğun bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve toplumsal gelişiminde, anadilinin inceliklerini kazanmasında çocuk edebiyatı metinlerinin önemli bir yeri vardır.

Çocuk edebiyatı metinleri doğal bir dil üzerine kurulmasına karşın yazar, amacına uygun olarak dilde çeşitli değişiklikler yapar. Dizinsel ve anlamsal öğeleri birbirine taşıyarak yazınsal bir dil oluşturur (Aksan, 2000: 18). Dil, bireyin kendini ifade etme aracıdır. Dil öğrenimi ailede başlar. Yaşam boyu sürececek olan bu dilsel eğitim, çocuk kitaplarında işlenen eğitsel öğelerle beslenirse çocuklar dilsel becerilerini geliştirebilirler (Dayıoğlu, 2000: 527). Çocuk edebiyatı metinleri, çocuğun yaşına, ilgi ve



gereksinimlerine uygun olarak insan ve yaşam gerçekliğini anlamasına yardımcı olmalıdır.

Çocuk edebiyatı metinleri, Türkçe öğretiminin vazgeçilmez araçlarındandır. Çocuk, dilinin sözcüklerini, özelliklerini, inceliklerini özgün birer bağlam olan bu metinlerde görür ve kullanmayı öğrenir. Çocuğun her yönüyle nitelikli kitaplarla sık sık buluşması, anadilini yetkinleştirmesine yardımcı olur. Anadilini yetkinleştiren çocuk ise kendisini daha iyi anlatır; çevresindekilerle daha sağlıklı ilişkiler kurar (Aslan, 2007: 165). Çocuk edebiyatı metinleri, çocukların, insan ve yaşam gerçekliğine ilişkin bireysel ve kültürel değerler oluşturmalarında önemli bir işlevi bulunduğu söylenebilir. Çocuk edebiyatı metinlerinin, konuşma becerilerinin geliştirilebilmesi için öğrencilerin katılımına olanak sağlayan yöntemler ile birlikte kullanılması son derece önemlidir.

Öğretme-öğrenme sürecinde, öğrencinin etkinliğin ana ögesi olması gerekir. Bu yaklaşımda öğretmen etkinliği yönetmeli, düzenlemelidir. Etkinlikler ise öğrenciler tarafından gerçekleştirilmeli, yani onları konuşturmalı, yazdırmalı, okutmalı ve dinletmelidir. Bunun için derslerin öğretiminde öğrencilerin oyun içinde derse etkin olarak katılmasına olanak sağlayan yaratıcı drama yöntemine, rol oynama, doğaçlama, rol içinde yazma, rol kartları ve dramatizasyon gibi tekniklere geniş yer verilmelidir. Öğrencilerle ders içerisinde sık sık ikili çalışmalara, diyaloglara, kendilerini sözlü ifade etmelerine, doğaçlamalar ile birlikte tartışma ve soru-yanıt gibi yöntemlerin birlikte kullanılmasına özen gösterilmelidir. Bu sayede öğrencilerin konuşma ve kendini ifade etme yeteneği arttığı gibi çalışmalar içerisinde karşısındakini dinleme, grupta çalışma, farklı düşüncelere saygı duyma ve değişik düşünceleri dinleme yeteneği gelişebilecektir.

Türkçe öğretiminde geleneksel uygulamalar yerine, çağdaş öğretim yaklaşımları, yöntem ve tekniklerinden yararlanılması gerekir. Bu bakımdan “dinleme, okuma, konuşma, yazma becerileri ve dilbilgisi konu alanına ilişkin davranışlar kazandırmayı amaçlayan bir öğretimin, doğasına uygun çeşitli yöntem ve teknikleri kullanması gerekir. Türkçe öğretiminde, birden çok yöntem, teknik ve öğretim anlayışının olanaklarından yararlanılarak ‘bütünleştirilmiş bir öğrenme öğretme yaklaşımına ulaşılmalıdır.’” (Sever, Kaya ve Aslan, 2006: 21). Türkçe öğretiminde konuşma becerilerinin uygulamalarla geliştirilmesinde yaratıcı drama etkin bir yöntem olarak kullanılabilir.

Yaratıcı drama, çocuğun dil kullanım alanlarını ve niteliğini genişletir. Değişik konuşma yöntemlerini denemek için çeşitli olanaklar yaratır. Kendi içinde bir dil biçimi olan yaratıcı drama, öğrencilere, kendi ve başkalarına karşı eleştirel yaklaşma olanağı sunar (Nixon, 1987).

Yaratıcı dramada birey bir durumu, duyguyu, düşünceyi anlamlandırıp kümelendirmektedir. Bunu gerçekleştirirken, öğrenme sürecinde, işitme,

dokunma, konuşma, dinleme ve düşünme gibi birçok etkinlikte bulunmakta, tüm bedeni ile öğrenme sürecine katılmaktadır. Yaratıcı drama yönteminde birey oyunsu süreçlerle öğrenme sürecine katıldığı için ilgisi, dikkati ve güdülenmesi yüksek olmakta, bunun sonucunda da etkili bir öğrenme süreci gerçekleşmektedir.

Yaratıcı drama çalışmalarında, çocuklar doğaçlama ve rol oynama aracılığıyla etkileşim, dinleme, konuşma, yazma ve kendilerini ifade etmeyi öğrenirler. Öğrenciler, öyküler aracılığıyla kendi öykülerini yaratarak, dünü, bugünü ve yarını kendi yordamlarıyla yansıtarak yaşamı keşfederler (Mc Caslin, 1990). Çocukların, dünyayı entellektüel, fiziksel, duygusal ve ruhsal olarak okumayı öğrenmek için gerçek durumlarla karşılaşması ve deneyimler edinmesi gerekir. Bu yönüyle bakıldığında, yaratıcı drama ve onun bir parçası olan çocuk edebiyatı metinlerinin, edilgen, yalnızca verileni alan bireylerden çok, yaratıcı düşünebilen, olay ve olgular arasında yeni ilişkiler kurabilen bireyler yetiştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Yaratıcı drama etkinlikleri sırasında çocuklar, iletişim aracılığı ile hayali karakterlerle karşılıklı diyaloglar kurar, doğal, içlerinden geldiği gibi ve hayal gücüne dayanarak konuşurlar. İletişim dramının kapsamında, amaçlarında, yöntemlerinde, boyutlarında yer alan bir kavramdır ve drama sürecindeki katılımcılar için oldukça önemlidir. İletişim, yaratıcı drama çalışmalarında grubun ulaşması gereken ilk etkinliktir (Adıgüzel, 1993: 3). Eğitimde drama ortamlarında kullanılacak en temel araç, çocuğun kendisidir. Birey kendi sınırlarını bilerek ortamdaki uyarıcıları kullanmaya yönlendirilmelidir.

Türkçe öğretiminde, yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yazınsal metinler, olay ve durumlar, kişiler canlandırılır. Öğrenciler değişik kimliklere bürünebilir. Böylece kendisi dışında başka rollere girerek yaşantı zenginliği gerçekleşir. Öğrencilerin metinlerdeki farklı rollere girerek onları canlandırması önemlidir. Çünkü öğrenci bir öyküyü yalnızca dinlediğinde değil, onu canlandığı zaman daha iyi özümser (Kavcar, 1988: 86). Çocukların, konuşma gibi dilsel becerileri geliştirmeye yönelik etkinliklere istekli olarak katılması yaratıcı drama sürecinde ortaya çıkarılmalıdır. Yaratıcı drama etkinliklerinde, çocuk edebiyatı metinlerinin amaca uygun ve etkili kullanımı, çocuklara önemli yararlar sağlamaktadır.

## 1.2. Problem Tümcəsi

Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı grubun konuşma becerileri yönünden puan ortalaması ile kontrol grubunun konuşma becerileri yönünden puan ortalaması arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu probleme cevap bulmak amacıyla aşağıdaki denenceler sınanmıştır.

### **1.3. Denenceler**

**Denence 1:** Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin konuşma becerisi puan ortalamaları ile öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci ders kitabı ve çalışma kitabına dayalı etkinliklere göre öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerinin konuşma becerisi puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine anlamlı fark vardır.

**Denence 2:** Türkçe öğretiminde, çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri, öğrencilerin duyu ve düşüncelerini olumlu etkilemektedir.

**Denence 3:** Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri, sınıf öğretmenin duyu ve düşüncelerini olumlu etkilemektedir.

## **YÖNTEM**

### **1.4. Araştırmanın Modeli**

Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden oluşan “karma yöntem” kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda gerçek deneme modellerinden ön test-son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Gerçek deneme modellerinin ortak özellikleri, birden çok grup kullanılması ve grupların yansız atama (örnekleme) ile oluşturulmasıdır. Böylece her araştırmada en az bir deney bir de kontrol grubu bulunur. Ön test son test kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Her iki grupta da deney öncesi ve sonrası ölçmeler yapılır (Karasar, 2009: 97). Araştırmanın nitel boyutunda ise görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, nitel araştırmada kullanılan en yaygın veri toplama yöntemlerinden biridir. Bireylerin verilerini, görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını ortaya çıkarma yönünden güçlü olması ve iletişimin en yaygın biçimi olan konuşmayı temel almasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 127).

### **1.5. Araştırmanın Çalışma Grubu**

Araştırmanın çalışma grubunu 2010–2011 eğitim-öğretim yılının ikinci yılının bahar döneminde, 12 hafta boyunca Ankara ili, Keçiören ilçesi, Şehit Mehmet Altanlar İlköğretim Okulu’nda öğrenim gören ve okulda mevcut olan iki şubedeki öğrenciler oluşturmuştur. Bu okuldaki sınıflardan 4-C sınıfı deney grubu, 4-D sınıfı ise kontrol grubu olarak basit seçkili

örnekleme yöntemi ile atanmıştır. Çalışma deney grubunda 18, kontrol grubunda 22 öğrenci olmak üzere toplam 40 öğrenci ile yürütülmüştür.

### 1.6. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Bu çalışmanın nicel verileri “Konuşma Becerisi Puanlama Anahtarı” ile elde edilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen “Konuşma Becerisi Puanlama Anahtarı” Türkçe Dersi Öğretim Programında kendini sözlü ifade etme ile ilgili kazanımlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu aracın geliştirilme sürecinde öncelikle alan yazın ve öğretim programındaki ilgili kazanımlar dikkate alınarak maddeler yazılmıştır. Puanlama anahtarında yer alan maddeler ölçme ve değerlendirme, program geliştirme ve Türkçe uzmanları tarafından incelenmiştir. Uzmanlar tarafından kapsam, anlatım, madde yazım teknikleri açısından incelenen bu maddelerde gerekli görülen değişiklikler ve düzenlemeler yapılmıştır.

Nitel veriler ise deney grubunun öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ve deney grubu öğrencileri ile yapılan odak grup görüşmesi sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Öğretmen için bireysel, öğrenciler için odak grup görüşmesine uygun olarak hazırlanan bu görüşme formları ile ilgili uygulama öncesinde uzman görüşleri alınmış ve gerekli düzenlemeler yapılarak kullanılmıştır.

### 1.7. Verilerin Analizi

Konuşma Becerisi Puanlama Anahtarı, deney ve kontrol grubunda yapılan çalışmalarda hem ön test hem de son test olarak kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubunda yapılan çalışmalar 100 (yüz) tam puan üzerinden, birbirinden bağımsız üç ayrı uzman tarafından puanlanmıştır. Birbirinden bağımsız üç ayrı uzmanın verdiği puanlar toplanmış ve ortalaması alınarak tek bir puan elde edilmiştir. Elde edilen puanların ortalamaları, standart sapmaları belirlenerek ortalamalar arasında istatistiksel olarak fark olup olmadığı t testi ile belirlenmiştir. Grupların kendi içinde karşılaştırılmasında, bağımlı, iki grubun karşılaştırılmasında ise bağımsız t testi kullanılmıştır.

Görüşme formu ile elde edilen nitel veriler ise içerik analizi yoluyla irdelenmiştir. Deney grubu öğrencileriyle yapılan odak grup görüşmesi kamera ile kayıt edilmiştir. Öğrencilerin görüşleri bilgisayar ortamına aktarılmış ve alan yazından yararlanılarak kodlamalar yapılmıştır. Sözcük, cümle ve paragraf olarak kodlanmış olan veriler temalar altında alınarak içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi ile elde edilen sonuçlar öğrencilerin görüşleri aynen verilerek bulgularda bunlara yer verilmiştir.

## BULGULAR

### 2.1. Konuşma Becerisi ile İlgili Bulgular

**Çizelge 2.1.1.** *Deney ve Kontrol Grubu Konuşma Becerisi Ön Test Ortalamalarının Karşılaştırılması*

Grup	n	$\bar{X}$	s	df	t	p
Deney	18	69.33	7.98	38	1.649	0.107
Kontrol	22	65.20	7.82			

Deney ve kontrol gruplarının konuşma becerisi ön test toplam puanlarının karşılaştırılması t testi ile yapılmıştır. Çizelge 2.1.1. incelendiğinde deney ve kontrol grubunun ön test puanlarının ortalamaları arasındaki farkın 0.05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin çalışmaya benzer düzeyde başladıkları söylenebilir.

**Çizelge 2.1.2.** *Deney ve Kontrol Grubu Konuşma Becerisi Son Test Ortalamalarının Karşılaştırılması*

Grup	n	$\bar{X}$	s	df	t	p
Deney	18	89.22	5.90	38	11.94	0.000
Kontrol	22	68.00	5.33			

Konuşma becerisinin son test sonuçları çizelge 2.1.2’de incelendiğinde, deney grubunu 69.33’den 89.22 ortalamaya, kontrol grubunun ise 65.20’den 68.00 ortalama puana ulaştıkları görülmektedir. Bu sonuca göre deney grubunun son test ortalamasının kontrol grubunun ortalamasına göre daha iyi olduğu söylenebilir. Deney grubunda uygulanan çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin, kontrol grubunda uygulanan öğretmen kılavuz, öğrenci ders ve çalışma kitabına dayalı etkinliklere göre öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmede daha etkili olduğu söylenebilir. Aşağıda öğrencilerin konuşma süreleri ile ilgili bulgularda bu sonuçları desteklemektedir.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası konuşma süresinin dakikalara ve öğrenci sayısına göre betimsel istatistikleri incelendiğinde, uygulama öncesinde deney grubundaki öğrencilerin 7’si, (% 39) 1 dakikadan daha az, 7’si (% 39) 1-2 dakika, 4’ü (% 22) 2-3 dakika,

uygulama sonrası öğrencilerin 2'si (% 11) 1 dakikadan daha az, 6'sı (% 33) 1-2 dakika, 10'u (% 56) 2-3 dakika konuşmuştur.

Uygulama öncesinde kontrol grubundaki öğrencilerin 8'i, (% 36) 1 dakikadan daha az konuştuğu, 8'i (% 36) 1-2 dakika, 6'sı (% 28) 2-3 dakika, uygulama sonrasında öğrencilerin 7'si, (% 32) 1 dakikadan daha az, 9'u (% 40) 1-2 dakika, 6'sı (% 28) 2-3 dakika konuşmuştur. Sonuçlar değerlendirildiğinde, deney grubundaki öğrencilerin konuşma sürelerinde önemli oranda arttığı, kontrol grubundaki öğrencilerin konuşma sürelerinde önemli bir değişiklik olmadığı görülmektedir.

### **Görüşme ile İlgili Bulgular**

Deney grubunda yapılan çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri ile ilgili olarak öğrencilerin ve sınıf öğretmeninin görüşleri alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan bu çalışmada öğrencilerle odak grup görüşmesi, öğretmen ile de bireysel görüşme yapılmıştır. Odak grup görüşmesi biçiminde yapılan görüşme için sekiz sorudan oluşan form geliştirilmiştir. Beşer öğrenci ile odak grup görüşmesi biçiminde yapılan görüşme dört grup biçiminde toplam 18 öğrenci ile yapılmış ve kamera ile kayıt edilmiştir.

### **Öğrencilerle Yapılan Odak Grup Görüşmesi Sonuçları**

Deney grubunda yapılan çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleriyle ilgili 18 öğrencinin görüşü alınmıştır. Elde edilen nitel veriler aşağıda özetlenerek verilmiştir.

Bu grupta odak grup görüşmelerinden elde edilen verilerin içerik analizi yoluyla irdelenmesi sonucunda öğrenci görüşleri "**Çocuk Edebiyatı Metinleri**", "**Konuşma**", "**Öğrenme**", "**Sözcük Dağarcığı**", "**Derse Katılım**", "**Duygular**" ve "**İletişim**" temaları altında kodlanmıştır.

### **Çocuk Edebiyatı Metinleri teması**

Deney grubundaki öğrencilerin "**Çocuk Edebiyatı Metinleri**" teması altında kodlanan görüşleri şu şekildedir;

*Ö1. Türkçe ve okul kitaplarında, daha çok bize öğüt veren, şunu yapma bunu yapma diyen kitaplar çok hoşuma gitmiyor. Sizin drama derslerinde yararlandığınız kitaplarda örneğin, Benjamin Anna'yı Seviyor ve kitabın adını şu an hatırlamıyorum ama kahramanı Kıymık'ı sorunlarını kendileri çözüyorlar.*

Ö2. Türkçe derslerini ve okumayı önceden hiç sevmiyordum. Drama ile farkında olmadan drama öğretmenimiz bize bir sürü kitap okuttu. Kahramanların yerine geçip doğaçlama ve canlandırmalar yaptık. Artık kitap okumak bana çok sıkıcı gelmiyor.

Ö7. Türkçe ders kitaplarındaki hikâyeler ve kahramanları heyecanlı değil. Ben heyecanlı kitapları daha çok seviyorum. Bu yüzden sizin derslerde verdiğiniz kitaplar çok güzeldi.

Ö10. Ben kitap okumayı sevmiyordum. Ancak sizin dersten sonra verdiğiniz kitap metinleri çok hoşuma gitti artık kitaplardan çok sıkılmıyorum. Bu hafta iki tane kitap okudum.

Ö12. Konuları yönünden drama da işlediğimiz metinlerden her türden kitap vardı. Şiir, öykü, roman kitaplarını derslerimizde çok fazla kullandık. Türkçe derslerinde kitapları kullanmak çok güzeldi.

Ö17. Yaratıcı drama da kullandığımız kitaplarda örneğin Küçük Kara Balık, Vanilya Kokulu Mektuplarda sürekli öğüt ve şunu bunu yap diyen bir konu yoktu.

Deney grubundaki öğrenci görüşlerinden elde edilen veriler incelendiğinde, öğrenciler, çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri sonucunda, kitap okumayı ve Türkçe derslerini daha çok sevdiklerini, drama ve canlandırmalar yoluyla kahramanlar ile empati kurduklarını belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerinden öne çıkan en önemli nokta ise öğrencilerin drama ile birlikte verilen metinleri gerek konu olarak sevgi, dostluk, aşk gibi içeriğe sahip olmasından dolayı gerekse hikâyeler ve kahramanlarının kişilik yapısı açısından çok beğendikleridir. Bu görüşler dikkate alındığında, öğrencilere okutulan metinlerin niteliğinin öğrencilerin dersi sevmesi ve okuma alışkanlığı kazanmaları açısından önemli olduğu söylenebilir.

### **Konuşma Teması**

Deney grubundaki öğrencilerin “**Konuşma**” teması altında kodlanan görüşleri şöyledir.

“Ö1. Bazı arkadaşlarımız konuşurken sesleri çıkmıyordu, kelimeleri yutarak konuşuyordu. Onların konuşmalarının şimdi daha iyi olduğunu düşünüyorum. Drama derslerinde özellikle konuşurken birisiyle konuşmaya hitap cümlesi ile başlamaya dikkat ediyorum.”

Ö2. Ben daha önce arkadaşlarımın önünde konuşurken heyecanlanıyordum. Artık konuşurken heyecanlanmıyorum.

Ö3. Ben R'leri söylemiyordum. Drama derslerinde bol bol doğaçlama ve canlandırmalar yapıyoruz. Şimdi R'leri rahatça söyleyebiliyorum.

Ö4. Fen dersinde öğretmenim bize anlatım veriyordu. Konuşmak istemiyordum ve ellerimi hiç kullanamıyordum. Şimdi hem daha rahat konuşabiliyorum hem de ellerimi kullanabiliyorum.

Ö7. Doğaçlamalara ve canlandırmalarda herkesin karşısına çıktığımda çok heyecanlanıyordum. Ama alıştık. Alıştıkça heyecanım azaldı. Sınıfın karşısında daha rahat konuşabiliyorum.

Ö8. Ben her doğaçlamaya kalktığımda söyleyeceğim sözü unutuyordum. Artık birisiyle konuşurken ne söyleyeceğimi unutmuyorum.

Ö11. Metinleri okuduk. Canlandırmalar yaptık ve daha akıcı konuşmaya başladım. Şimdi kendimi anlatırken ayrıntılarıyla ve bedenimi kullanarak anlatıyorum. Mutlaka birisiyle karşılaştığımda merhaba ya da başka bir hitap kelimesi ile başlıyorum.

Ö14. Önceden de iyi konuşuyordum. Ama şimdi daha hızlı ve akıcı konuşabiliyorum. Doğaçlamaların bu duruma etkisi olduğunu düşünüyorum.

Ö15. Konuşurken kekemeliğimden dolayı çok zorlanıyordum. Drama da yaptığımız doğaçlamaların konuşmam üzerinde etkisi oldu. Şimdi konuşurken daha rahatım. Şimdi fazla heyecanlanmadığım için daha az zorlanıyorum.

Konuşma ile ilgili öğrenci görüşleri incelendiğinde; Türkçe derslerinin çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesi sürecinde, öğrencilerin konuşma becerileri üzerinde önemli bir role sahip olduğu görülmektedir. Yaratıcı drama ve çocuk edebiyatı metinlerinin kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin, seslerini daha iyi kullandıkları, arkadaşlarının önünde konuşurken daha az heyecanlandıkları, harfleri yutmadan söyledikleri, kendilerini daha rahat ifade ettikleri, akıcı konuşabildikleri, bedenlerini, mimiklerini daha iyi kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Yaratıcı dramanın özünü oluşturan doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerin derslerde etkin olarak kullanılması, öğrencilerin sürece etkin olarak katılmalarına olanak sağlamasının yanında, sürekli olarak konuşma etkinliği içinde bulunmalarından dolayı öğrencilerin, dinleme ve anlatma becerilerini olumlu biçimde geliştirdiği söylenebilir. Öğrenciler bu süreçte farklı rol ve kişiliklere girerek empati becerilerini geliştirme yanında bir olay ve durum karşısında nasıl davranacaklarını, ne söyleyeceklerini öğrenmektedirler. Ayrıca öğrencilerin gruba çalışması ve etkileşimi sayesinde heyecanlarını yendikleri gibi konuşma ve kendini ifade etme konusunda da güven kazanmaktadırlar.



### **Sözcük Dağarcığı Teması**

Deney grubundaki öğrencilerin “**Sözcük Dağarcığı**” teması altında kodlanan görüşleri şöyledir.

*Ö1. Sözcük dağarcığımız gelişti. Önceden derslerde yeni bir kelime öğrendiğimizde defterime ekliyordum. Bizim işlediğimiz derslerde daha fazla öğrenmeye başladık. Çünkü kitaplarda farklı yazarların farklı anlatımları vardı. Farklı kelimeler kullanmışlar.*

*Ö2. Kitaplardaki kahramanların ismini ilk defa duydum ve çok ilgimi çekti. Mesela, Pail’ü, Susi’yi, Kıymık’ı Gülibik’i ilk defa duydum.*

*Ö4. Drama derslerinde çok yazdık ve doğaçlama ve canlandırmalarla çok konuştuk bu da kelime hazinemizi geliştirmiş olmalı.*

*Ö7. Türkçe ders kitaplarından ve sizin verdiğiniz metinler sayesinde daha çok sözcük öğrendim.*

*Ö11. Hem kitapları okurken hem de doğaçlamaları yaparken yeni sözcükler gördüm. Yani yeni sözcükler öğrendim.*

*Ö14. Türkçe derslerini drama ile yapma sürecinde birçok kitap okuduk. Bir sürü yeni sözcük gördük. İlk defa duyduğum kahraman isimleri ilgimi çekti ve evde anlamlarına baktım. Buna Çilli ve Gülibik sözcüklerini ekleyebilirim.*

*Ö16. Sözcük dağarcığım gelişti. Sözcükleri daha iyi telaffuz edebiliyorum.*

Yukarıdaki öğrenci görüşleri incelendiğinde; derslerde kullanılan farklı yazarlara ait olan çocuk edebiyatı metinlerinin, değişik anlatımları, öğrencilerin ilgilerini çekmiş, süreçteki rol oynama ve canlandırmalarla derse daha etkin katılarak etkili öğrenmeleri yanında, sözcük dağarcıkları da gelişmiştir. Öğrenciler önceki derslere göre arkadaşlarıyla konuşma ve rol oynama sonucu yeni yaşantılar, deneyimler kazandıklarını ve daha fazla yeni sözcük öğrendiklerini söylemişlerdir. Ayrıca, yaratıcı drama derslerinde diğer derslere göre daha çok yazdıkları ve doğaçlama yapmalarından dolayı sözcük dağarcıklarının önemli ölçüde geliştiğini belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerinde öne çıkan diğer bir önemli nokta da öğrencilerin Türkçe derslerini drama yöntemi ile işlenmesiyle birçok kitap okuduklarını, yeni sözcükler öğrendiklerini ve ilk defa işittikleri kahraman isimlerinin ilgilerini çektiklerini ifade etmeleridir.

### **Derse Katılım Teması**

Deney grubundaki öğrencilerin “**Derse Katılım**” teması altında kodlanan görüşleri şöyledir.

Ö4. Ben önceden derslere katılmıyordum. Şimdi parmak kaldırarak söz almak hoşuma gidiyor.

Ö7. Öğretmenin sorduğu her soruya cevap vermek için parmak kaldırıyorum. Konuşmak istiyorum.

Ö9. Önceden Türkçe dersini sevmiyordum. Artık Türkçe dersini sevmeye başladım. Benim derse katılımımı da artırdı.

Ö11. Türkçe dersleri önceden sıkıcı oluyordu. Ben üç aydır Türkçe derslerinde hiç sıkılmadım. Daha çok derslere katıldım.

Ö12. Türkçe derslerini oyunlarla, doğaçlamalarla yapılması benim derse katılımımı etkiledi ve kitapları okumayı sevmeye başladım.

Ö14. Türkçe derslerine katılıyordum ama şimdi daha çok katılıyorum. Drama hem öğretici hem de eğlendirici keşke bütün dersler drama ile işlense ne iyi olurdu.

Ö18. Drama derslerinden sonra daha fazla söz almaya başladım. Kendime güvenim arttı.

Öğrenci görüşleri incelendiğinde; çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri ile işlenen Türkçe dersi, öğrencilerce diğer derslere göre farklı algılanmıştır. Öğrenciler Türkçe dersini sevmeye başladıklarını, kendilerine güvenlerinin daha çok geliştiğini, parmak kaldırarak söz aldıklarını ve derse katılımlarının arttığını ifade etmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında, çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama sürecinin öğrencilerin derse katılımlarını ve ilgilerini olumlu düzeyde etkilediği söylenebilir.

### **Duygular Teması**

Deney grubundaki öğrencilerin “**Duygular**” teması altında kodlanan görüşleri şöyledir.

Ö2. Ben çok eğlendim. Arkadaşlarımın canlandırmalarda farklı rollere girmesi beni hem heyecanlandırdı hem de mutlu etti.

Ö5. Ben oyunlarda çok eğlendim. Ancak Gülibik'in ölmesine çok üzülüm.

Ö6. Drama ile ders işlemek çok hoşuma gidiyor. Dramanın olduğu gün okula daha çok gelmek istiyorum.

Ö9. Bütün derslerimizi yaratıcı drama ile yapmayı isterdim. Çünkü hem eğleniyorum hem de arkadaşlarımla daha çok birlikte oluyorum. Onlarla grup canlandırmaları yapıyoruz.

Ö10. *Drama derslerinde ilk önce doğaçlamalara çıkmak istemiyordum. Öğretmen birkaç defa eşimle doğaçlama yapmak için ortaya aldıktan sonra ne kadar eğlenceli olduğunu anladım.*

Ö12. *Ben daha çok mutlu oldum. Oyun oynamayı çok seviyorum. Drama da oyunlar oynadık. Kitaplardaki kahramanların yerine geçip doğaçlama yapmak da eğlenceliydi.*

Ö17. *Türkçe dersinde kitaplardan yola çıkarak etkinlikler yaptık. Bunlar eğlendirici ve öğreticiydi.*

Öğrenci görüşlerine göre; öğrenciler öğrenme süresince kendilerini heyecanlı, mutlu, meraklı ve sevinçli hissetmişlerdir. Özellikle öğrenme ortamında öğrencilerin ne yapılacağını heyecanla beklemeleri, canlandırmalara katılmaktan büyük zevk almaları, öğrencilerin yaratıcı drama sayesinde derse karşı güdüledikleri ve öğrenciler için mutlu bir ortam oluştuğu söylenebilir.

### **Öğretmenle Yapılan Görüşme Sonuçları**

Deney grubu öğretmeni ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeden elde edilen verilerin içerik analizi yoluyla irdelenmesi sonucunda öğretmen görüşleri “*Çocuk Edebiyatı Metinleri*”, “*Konuşma*”, “*Yazma*”, “*Öğrenme*”, “*Sözcük Dağarcığı*”, “*Derse Katılım*” ve “*Duygular*” temaları altında kodlanmıştır.

### **Çocuk Edebiyatı Metinleri Teması**

Deney grubu öğretmenin “*Çocuk Edebiyatı Metinleri*” teması altında kodlanan görüşleri şöyledir.

*Türkçe derslerinde daha önce yararlandığımız öykülerle sizin kullandığınız metinler arasında farklılıklar vardı. Derslerde (önceki) işlediğimiz metinlerin dilinin ağır olduğunu düşünüyorum. Metinlerin Türkçenin değerlerini inceliklerini taşımadığını, ayrıca çok fazla bilgi yükünün olması, bilgiyi verirken çok uzun cümleler kullanılması, betimleyici metinlerin çok olması, nasihat verici özellik taşıması öğrencilerde bıkkınlıklara neden oluyordu.*

*Türkçe dersinin yaratıcı dramayla işlenmesi ve kullanılan çocuk edebiyatı metinlerinin çocukların daha çok ilgisini çektiğini, bunun nedeninin metinlerin öyküleyici bir anlatım özelliği taşıması, günlük yaşama yakın olması, sorun çözüm yollarını önermekle birlikte okuyucuya da yeni yollar bulma olanağı tanınması, dilinin daha*

*anlaşılır açık olması gibi özelliklerinin diğer metinlerden farklı yönleri olduğunu düşünüyorum.*

Sınıf öğretmeninin çocuk edebiyatı metinleri ile ilgili görüşlerini sunarken, Türkçe dersinin çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı dramayla ile yapılmasının öğrencilerin daha çok ilgisini çektiğini, metinlerin öyküleyici bir anlatım özelliği taşıması, günlük yaşama yakın olması, kahramanların sorunlarını kendilerinin çözmeye çalışması, metinlerde öğüt verilmemesi, dilinin daha anlaşılır açık olması gibi özelliklerinin diğer metinlerden farklı yönleri olduğunu ifade etmiştir. Türkçe'nin değerlerini ve inceliklerini öğretmede en temel araçlarından biri olan çocuk edebiyatı metinleri, öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerini geliştirmede, sözcük dağarcığını geliştirmede önemli bir rol üstlendiği söylenebilir

### **Konuşma Teması**

Deney grubu öğretmenin “**Konuşma**” teması altında kodlanan görüşleri şöyledir.

*Türkçe derslerinde çocuk edebiyatı metinlerinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesinin öğrencilerin konuşma becerisini geliştirdiğini düşünüyorum. Özellikle iki öğrencim üzerinde kısa sürede değişim olduğunu gözlemledim. Öğrenme güçlüğü olan kaynaştırma öğrencim ve kekeme olan öğrencimde kendini rahat ifade etme, kullandığı sözcük sayılarında artış ve yeni sözcükler kullanmaya çalışma gibi özellikler ortaya çıktı.*

*Öğrencilerimin genelinde ise anlatımlarında tasvirler, benzetmelere, öykülerin kahramanlarına yer verdiğini, gereksiz ayrıntılar yerine gerekli bilgileri verdikleri, bu bilgileri metinlerdeki kahraman ya da olaylardan örneklendirerek anlattıklarını gözlemledim.*

Türkçe derslerinde çocuk edebiyatı metinlerinin yaratıcı drama ile işlenmesinin öğrencilerin konuşma becerisini geliştirdiği, öğrenme güçlüğü ve kekeme olan öğrencinin kendilerini rahat ifade ettiği, anlatımlarda tasvirler, benzetmelere ve kitaplardaki kahramanlara yer verildiği sınıf öğretmeni tarafından ifade edilmiştir. Öğretmen görüşlerinden elde edilen bu veriler değerlendirildiğinde, derslerde metinde geçen kahramanlardan yola çıkılarak yapılan doğaçlama ve rol oynamalar, öğrencilerin özellikle sözcük sayılarındaki artış ile birlikte konuşma becerilerini geliştirdiğini, kendilerini daha rahat ifade etmelerini sağladığı söylenebilir. Ayrıca, kaynaştırma öğrencilerinin oyunsu süreçlerle diğer öğrencilerle kaynaştığı ve grup

çalışmaları sayesinde arkadaşlarını daha iyi anladıkları ve birbirleriyle paylaştıkları düşünüldüğünde sürecin önemi daha iyi anlaşılabilir.

### **Sözcük Dağarcığı Teması**

Deney grubu öğretmenin “**Sözcük Dağarcığı**” teması altında kodlanan görüşleri şöyledir.

*Öğrencilerim daha önceden anlatmak istedikleri bir durumu anlatan sözcüğü bulamadıklarında “şey” sözcüğünü sıkça kullanıyorlardı. Bu dönem daha az kullandıklarını ya da hiç kullanmadıklarını gözlemledim. Ayrıca cümlelerinde en az 8-9 sözcük kullandıklarını, bu sözcüklerin de en son öğrendikleri sözcükler olduğunu gözlemledim.*

Sınıf öğretmenin Türkçe derslerinde uygulama öncesi ve sonrası sözcük dağarcığı ile ilgili gözlemleri incelendiğinde, öğrencilerin konuşurken “şey” sözcüğünü çok kullandıkları, etkinlikler ile birlikte “şey” sözcüğünü daha az söyledikleri ya da hiç söylemedikleri, ayrıca cümlelerinde kullandıkları sözcüklerinde en son öğrendikleri sözcükler olduğu anlaşılmıştır. Bu görüşler dikkate alındığında, çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri, öğrencilerin sözcük dağarcıklarını arttırmada önemli katkılar sağladığı söylenebilir.

### **Derse Katılım Teması**

Deney grubu öğretmenin “**Derse Katılım**” teması altında kodlanan görüşleri şöyledir.

*Derse katılmaktan sıkılan öğrencilerim son dönemlerde özellikle Türkçe derslerinde görüş bildirmek, sorulara yanıt vermek için istekliyiler. Öğrenciler arasında etkileşim, işbirliği becerileri arttı. Grup çalışmalarını yapmaktan zevk almaya başladılar.*

Sınıf öğretmeni; öğretme-öğrenme sürecinde öğrenciler arası etkileşimin ve işbirliğinin arttığını, derslere katılmaktan sıkılan öğrencilerin Türkçe derslerinde görüşlerini bildirmek ve sorulara yanıt vermek için istekli davrandıklarını, grup çalışmalarına katılmaktan zevk aldıklarını ifade etmiştir. Çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri çerçevesinde etkileşimin arttığını, işbirliği becerilerinin kullanılmaya başlandığını, öğrencilerin grup doğaçlamaları ve canlandırmaları ile birlikte grup çalışmalarından zevk aldıkları ve derse istekle katıldıkları söylenebilir.

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada sınanan denenceler yorumlanmış, bulgular doğrultusunda, aşağıdaki sonuçlar ortaya konulmuş ve bu sonuçlara dayalı olarak birtakım önerilere yer verilmiştir.

### Denence 1

Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin konuşma becerisi puan ortalamaları ile öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci ders kitabı ve çalışma kitabına dayalı etkinliklere göre öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerinin konuşma becerisi puan ortalamaları arasında deney grubu öğrencilerinin lehine anlamlı fark vardır. Birinci denence bulgular tarafından doğrulanmış ve aşağıdaki biçimde yorumlanmıştır:

Deney ve kontrol grubunun “Konuşma Becerisi Puanlama Anahtarı” ölçeğinden elde ettikleri erişim puanlarının (son ve ön test puanları arasındaki fark) ortalaması karşılaştırılmıştır. Yapılan test sonucuna göre deney grubunun erişim ortalaması (19.89) ile kontrol grubunun erişim ortalaması (2.80) arasındaki farkın istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre deney grubunda uygulanan çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin, kontrol grubunda uygulanan öğretmen kılavuz, öğrenci ders ve çalışma kitaplarına dayalı etkinliklere göre öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmede daha etkili olduğu söylenebilir. Öğrencilerin konuşma süreleri ile ilgili bulgular da bu sonuçları desteklemektedir.

Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası konuşma süresinin dakikalara ve öğrenci sayısına göre betimsel istatistiklerinin sonuçları incelendiğinde, deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre; konuşma sürelerinde önemli oranda artış olduğu görülmektedir.

Bu bulgular dikkate alındığında, genel olarak çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan etkinliklerin öğrencilerin konuşma becerileri üzerinde önemli sayılabilecek etkisi olduğu söylenebilir. Yaratıcı drama yöntemi, öğrenim sürecinin öğrenciler için eğlenceli, ilgi uyandırıcı, katılımcı ve etkili eğitsel bir ortama dönüşmesini sağlamıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, bu ortam öğrenciler için hem zevkli hem de onların öğrenmelerini ve dilsel becerilerinin gelişmesine olanak sağlamıştır. İlköğretimde yer alan Türkçe dersinin değerlerini ve inceliklerini öğretmede en temel araçlardan biri olan yazınsal metinler ve yaratıcı drama yönteminin etkili bir şekilde kullanılmasıyla öğrencilerin gerek öğrenmesi üzerinde gerekse sosyal, kültürel ve kişilik gelişimleri üzerinde önemli bir işlev

görecek gibi görünmektedir. Elbette, bunda bu dersin içeriğinde birçok sanat dalı ve sanatsal ürünün yer alması yanında, uygulama sürecinin öğrenci yaşantılarına dayalı olarak planlanıp yaratıcı drama gibi etkin öğretim yöntemleriyle birlikte işlenmesinin de önemli bir rolü olduğu söylenebilir.

### **Denence 2**

Türkçe öğretiminde, çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri, öğrencilerinin duygu ve düşüncelerini olumlu etkilemektedir. İkinci denence bulgular tarafından doğrulanmış ve elde edilen sonuçlar şöyle yorumlanmıştır:

Deney grubundaki öğrenci görüşleri incelendiğinde, öğrenciler, yazınsal metinlerle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin daha önceki derslerden farklı olduğu, arkadaşlarının önünde konuşurken daha az heyecanlandıkları, sesleri yutmadan söyledikleri, kendilerini daha rahat ifade ettikleri, akıcı konuşabildikleri, bedenlerini, mimiklerini iyi kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Yaratıcı dramanın özünü oluşturan doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden derslerde etkin olarak yararlanılmasının öğrencilerin, konuşma, dinleme ve anlatma becerilerini geliştirdiği söylenebilir. Yaratıcı drama etkinliklerinde, öğrenciler iletişim yoluyla imgesel karakterlerle diyaloglar kurarak içeriklerden geldiği gibi hayal güçlerine dayanarak konuşabilmektedirler. Yapılan bu çalışmalar, öğrencilerin heyecanlarını kontrol altına almalarına ve bedenlerini, seslerini daha iyi kullanmalarına olanak sağlayabilmektedir.

### **Denence 3**

Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri, sınıf öğretmenin duygu ve düşüncelerini olumlu etkilemektedir. Üçüncü denence bulgular tarafından doğrulanmış ve aşağıdaki biçimde yorumlanmıştır:

Sınıf öğretmenin görüşleri incelendiğinde, hem kullanılan yöntem hem de seçilen metinlere ilişkin olumlu değerlendirmeleri olduğu görülmüştür. Türkçe dersinin çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri ile yapılmasının öğrencilerin daha çok ilgisini çektiğini belirten sınıf öğretmeni, metinlerin öyküleyici bir anlatım özelliği taşıması, çocuğun dünyasına yakın olması, metinlerdeki kahramanların sorunlarını kendilerinin çözmeye çalışması, metinlerde öğüt verilmemesi, kullanılan dilin anlaşılır ve açık olması gibi özelliklerinden dolayı ders kitaplarında yer alan metinlere göre öğrencilerin ilgisini daha çok çektiğini ifade etmiştir.

Öğretmen görüşlerinden elde edilen bu veriler değerlendirildiğinde, derslerde metinde geçen kahramanlardan yola çıkılarak yapılan doğaçlama ve rol oynamalar, öğrencilerin özellikle sözcük sayılarındaki artış ile birlikte konuşma becerilerini geliştirdiğini, kendilerini daha rahat ifade etmelerini sağladığı söylenebilir. Ayrıca, kaynaştırma öğrencilerinin oyunsu süreçlerle diğer öğrencilerle kaynaştığı ve grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarını daha iyi anladıkları ve birbirleriyle paylaştıkları düşünüldüğünde sürecin önemi daha iyi anlaşılabilir.

Türkçenin değerlerini ve inceliklerini öğretmede en temel araçlarından biri olan yazınsal metinlerin ve öğrencilerin derse etkin olarak katılmasını sağlayan yaratıcı drama yönteminin, öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatım becerilerini geliştirmede, sözcük dağarcığını geliştirmede önemli rol oynayabilir. Bu yönüyle bakıldığında, araştırma sonucunda elde edilen nitel verilerin, nicel verileri desteklediği görülmektedir.

## **5.2. Öneriler**

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler verilebilir.

1. Türkçe öğretimi ilköğretimde ders kitaplarına bağlı bir öğretim olmaktan çıkarılarak ders kitabına ek olarak çocuk edebiyatı metinleriyle birlikte yaratıcı drama gibi etkin yöntemlerle gerçekleştirilmelidir.

2. Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Öğretmen Kılavuz Kitabı, Öğrenci Ders Kitabı ve Çalışma Kitabında yer alan etkinlikler gözden geçirilerek yeniden düzenlenmeli ve yaratıcı drama yönteminin uygulanabilirlik düzeyi artırılmalıdır.



## KAYNAKLAR

- Adalı, O. (2009). *Anlamak ve Anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aksan, D. (2000). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2000). Kitabın Çocuğun Gelişiminde Yeri ve Önemi. İlköğretim İlkokuma – Yazma Kitaplarının İncelenmesi. *I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları.
- Aslan, C. (2007). Çocuk Edebiyatı Ürünleriyle Kurgulanmış Türkçe Öğretimi. *İlköğretimde Çocuk Edebiyatı* (Edt. Zeliha Güneş). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Dayıoğlu, G. (2000). Çocuk Kitaplarında Eğitsellik. *I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları.
- Erdoğan, T. (2010). *Anadili Öğretimiyle Birlikte Başlayan Yabancı Dil Öğretiminin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Temel Dil Becerilerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gögüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Güneyli, Ahmet (2007). *Etkin Öğrenme Yaklaşımının Anadili Eğitiminde Okuma ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaplan, M. (2000). Çocuk Kitaplarında İçerik, Resimleme, Dil ve Anlatım Özellikleri. *I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavcar, C. (1988). *Türkçe Öğretiminde Dramatizasyon Yöntemi*. Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Mc Caslin, N. (1990). *Creative Drama in the Classroom*. Longman 5th Ed. Players Press, inc. California.
- MEB. (2004). *İlköğretim Türkçe Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5 Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8, Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB. (2009). *İlköğretim Türkçe 3 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Nixon, J. (1987). (Edt.) *Teaching Drama* (Çev. Tülin Şener, Filiz Koç Basılmamış Materyal). Ma. Educ, London.
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Sever, S. (2007). Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır? *II. Ulusal Çocuk Geçlik Edebiyatı Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Temizyürek, F. (2007) İlköğretim İkinci Kademedeki Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. s.40
- Yaşar, Ş., Sözer, E. ve Gültekin, M. (2000). İlköğretimde Öğretme-Öğrenme Süreci ve Öğretmenin Rolü. *VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bilimsel Çalışmalar (Edt. Zafer Gökçakan)* 01-03 Eylül 1999. Cilt: 1, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, C. (2003). *Anadili Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar ve Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.